

Nr 234.

Av herr **Pers**, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag till lag om inskränkning för viss tid i rätten att bortföra stråfoder m. m.

Kungl. Maj:ts förslag i propositionen nr 397 utgör ett försök att stävja den rovdrift, för vilken åtskilliga jordbruksfastigheter i riket särskilt under krigstiden varit utsatta, samt att motverka följderna av sådan vanhävd, där den förekommit, i syfte att återföra dessa fastigheter i den hävd, som med hänsyn till produktionen är önskvärd. Det syfte, som legat till grund för denna proposition, synes mig ock värt att av riksdagen understödjas, men är jag av den åsikten, att det kungl. förslaget i visst avseende bör ändras för att fylla sitt ändamål utan att därjämte obehörigen skada den enskilde.

Förslaget, sådant det föreligger, avser ett hastigt verkande direktiv att sätta kreatur på egendomarna för att höja produktionen under den förhanden varande kristiden. Lagen skulle emellertid släppa sitt grepp över jordbrukarna redan om ett år. Jordbruket är emellertid till sin natur sådant, att hastiga åtgärder svårligen låta sig genomföra utan stora olägenheter. Det bör helst arbeta på lång sikt. Grödförsäljningar med dem åtföljande spolierande av kreatursbesättningarna äro heller ingen nyhet speciellt för kristiden. På Västmanlands slättbygd ha de praktiserats i 30, 40 år och allmänt ansetts som en kräftskada för ett uthålligt och väl skött jordbruk.

Ej heller kan det antagas, att lagen skulle bli obehövlig efter ett års giltighet. Tillgången på livsmedel stiger naturligtvis med fredens inträdande, men priserna bli med största sannolikhet länge höga och landet blir i stort behov av en kraftig jordbruksproduktion.

Dessa omständigheter tala för, dels att lagen ej bör träda i tillämpning förr än med ingången av nästa jordbruksår eller den 14 mars 1920, dels att den ges en giltighet av minst tre år eller till den 1 juli 1923. Under denna tid hinna så mycket erfarenhet samlas, att det kan tagas i övervägande att ge lagen en utsträckt giltighet, måhända efter den justering som kan finnas påkallad.

Genom förstnämnda ändring skulle jordbrukarna beredas rådrum att inrätta sig för lagens efterlevnad. Årets gröda är i mycket stor utsträckning redan disponerad under laga former och i god tro, uppgörelser ha träffats, som lagstiftningen ej torde kunna inlåta sig på att bryta utan att ge tilltron till rättssäkerheten en icke önskvärd rubbning. Genom utsträckningen av giltighetstiden skulle landet erhålla en viss trygghet för produktionens uthållighet åtminstone under de närmaste åren.

I fråga om lagens tillämpning torde den Konungen tillagda rätten att lämna dispens från lagen böra utsträckas utöver vad som antydes i den kungl. propositionen. Det gives trakter i landet, där jordbrukarne inriktat sig på foderproduktion och där jordens beskaffenhet och omständigheterna i övrigt äro lämpliga därför. Sådana jordbruk kunna vara väl skötta och i tillfredsställande produktionskraft, trots att kreatursbesättningarna ej hållas uppe i den i detta lagförslag förutsatta storleken. Sådana jordbrukare som kunna hänvisa till ett sådant väl styrkt utövande av jordbruket borde kunna utverka sig dispens i större utsträckning än förslaget förutsätter. Det torde även böra tagas i övervägande, om icke billigheten kräver, att ett successivt förökande av kreatursbesättningarna borde godtagas, så att den lojale, strävsamme jordbrukaren ej utsattes för allt för hård påfrestning, helst under de höga pris som nu råda både i fråga om kreatur och konstgjorda gödningsämnen. Då detta emellertid innefattas i de bestämmelser, som Konungen har att utfärda, hemställer jag, att vederbörande utskott måtte taga dessa antydningar under omprövning vid avfattandet av sitt utlåtande om förslaget.

Med stöd av det anförda får jag hemställa,

att riksdagen måtte besluta sådan ändring i den av Kungl. Maj:t i propositionen nr 397 föreslagna lagen om inskränkning för viss tid i rätten att bortföra stråfoder m. m., att nämnda lag erhåller gällande kraft från och med den 14 mars 1920 till den 1 juli 1923.

Stockholm den 5 maj 1919.

And. Pers.